

Kiszolgáltatottság és stagnálás: fogyatékos emberek társadalmi helyzete a 2010-es években

Kozma Ágnes–Petri Gábor–Bernát Anikó

M1. táblázat. Fogyatékossgal élők megoszlása korcsoport és fogyatékossgáltípus szerint a 0–59 éves népesség körében 2011-ben és 2016-ban (százalék)

	2011						2016					
	0–14	15–29	30–44	45–59	Össze- sen (%)	Össze- sen (fő)	0–14	15–29	30–44	45–59	Össze- sen (%)	Össze- sen (fő)
Mozgássérült	19,7	21,9	30,6	49,0	37,8	89070	18,4	25,6	31,1	45,2	34,5	63347
Gyengénlátó	10,1	14,2	12,8	12,8	12,8	30042	7,9	11,0	12,4	14,1	12,3	22592
Vak	1,1	1,8	1,9	1,4	1,6	3727	1,5	2,0	2,3	1,7	1,9	3456
Értelmi fogyatékos	26,3	32,6	20,3	6,4	15,5	36461	32,9	38,5	30,9	12,9	24,9	45616
Autista	11,2	5,2	0,8	0,1	2,1	5021	19,2	9,0	1,6	0,4	4,7	8548
Mentálisan sérült	7,1	11,0	15,9	13,6	13,1	30889	6,9	12,2	14,2	12,2	12,1	22126
Nagyothalló	6,9	7,8	8,4	8,2	8,1	18988	7,1	8,3	7,5	8,5	8,0	14755
Siket	1,6	2,6	2,9	1,8	2,1	5046	3,3	2,5	2,6	2,1	2,5	4514
Siketvak	0,5	0,6	0,5	0,6	0,6	1335	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	609
Beszédhibás	9,3	6,2	4,8	2,8	4,4	10405	7,2	5,6	4,8	3,7	4,8	8822
Beszéd fogyatékos	8,5	4,9	2,9	1,8	3,2	7434	10,7	7,1	6,4	2,9	5,6	10201
Súlyos belszervi fogyatékos	9,3	6,6	8,1	11,6	9,9	23199	4,9	4,5	6,3	11,5	8,0	14759
Egyéb	1,1	0,7	0,6	0,5	0,6	1502	10,1	6,6	7,4	7,3	7,6	13878
Ismeretlen	10,0	7,7	8,4	9,0	8,7	20583	3,8	3,5	5,1	5,2	4,7	8566
<i>Fogyatékossgal élők aránya összesen (%)</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>		<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	
<i>Fogyatékossgal élők száma összesen (fő)</i>	<i>23190</i>	<i>34990</i>	<i>54735</i>	<i>122568</i>	<i>235483</i>	<i>235483</i>	<i>22857</i>	<i>33923</i>	<i>48143</i>	<i>78594</i>	<i>183517</i>	<i>183517</i>

Forrás: A KSH 2011. évi népszámlálása és a 2016. évi mikrocenzus alapján saját számítás.

M2. táblázat. Fogyatékossgal élők korcsoport és fogyatékossgáltípus szerint a 0–59 éves népesség körében
2011-ben és 2016-ban (százalék)

	2011						2016					
	0–14 éves	15–29 éves	30–44 éves	45–59 éves	Össze- sen (%)	Össze- sen (fő)	0–14 éves	15–29 éves	30–44 éves	45–59 éves	Össze- sen (%)	Össze- sen (fő)
Mozgássérült	5,1	8,6	18,8	67,4	100,0	89070	6,6	13,7	23,6	56,0	100,0	63347
Gyengénlátó	7,8	16,5	23,3	52,4	100,0	30042	8,0	16,6	26,5	48,9	100,0	22592
Vak	6,6	17,3	28,5	47,7	100,0	3727	9,7	19,7	31,4	39,3	100,0	3456
Értelmi fogyatékos	16,7	31,2	30,4	21,6	100,0	36461	16,5	28,6	32,6	22,3	100,0	45616
Autista	51,7	36,0	9,1	3,2	100,0	5021	51,5	35,7	9,1	3,8	100,0	8548
Mentálisan sérült	5,3	12,5	28,2	54,0	100,0	30889	7,2	18,6	30,8	43,4	100,0	22126
Nagyothalló	8,4	14,4	24,3	53,0	100,0	18988	10,9	19,1	24,6	45,3	100,0	14755
Siket	7,5	18,0	31,8	42,6	100,0	5046	16,6	18,7	28,2	36,5	100,0	4514
Siketvak	9,3	15,1	20,3	55,3	100,0	1335	12,3	14,0	25,5	48,3	100,0	609
Beszédhibás	20,7	21,0	25,4	32,9	100,0	10405	18,7	21,7	26,3	33,3	100,0	8822
Beszéd fogyatékos	26,4	23,0	21,7	28,9	100,0	7434	23,9	23,7	30,0	22,5	100,0	10201
Súlyos belszervi fogyatékos	9,3	10,0	19,2	61,5	100,0	23199	7,5	10,3	20,7	61,4	100,0	14759
Egyéb	17,3	16,7	21,7	44,3	100,0	1502	16,6	16,0	25,8	41,6	100,0	13878
Ismeretlen	11,3	13,0	22,3	53,4	100,0	20583	10,1	14,0	28,6	47,3	100,0	8566
Összesen (%)	9,8	14,9	23,2	52,0	100,0		12,5	18,5	26,2	42,8	100,0	
Fogyatékossgal élők száma összesen (fő)	23190	34990	54735	122568		235483	22857	33923	48143	78594		183517

Forrás: A KSH 2011. évi népszámlálása és a 2016. évi mikrocenzus alapján saját számítás.

M3. táblázat: A szubjektív egészségi állapot az akadályozottság szerint a 16–64 évesek körében, Magyarországon és az EU-ban, 2010–2019 (százalék)

		Jó vagy nagyon jó egészségi állapotú			Rossz vagy nagyon rossz egészségi állapotú		
		Mérsékeltlen akadályozott	Súlyosan akadályozott	Nem akadályozott	Mérsékeltlen akadályozott	Súlyosan akadályozott	Nem akadályozott
Magyarország	2010	10,6	6,5	79,2	35,9	76,7	1,3
	2011	11,2	5,5	79,6	36,9	77,7	1,5
	2012	9,9	5,5	80,3	43,1	76,9	1,5
	2013	10,3	3,7	79,6	38,8	84,3	1,0
	2014	11,3	3,3	80,0	40,0	85,8	1,0
	2015	10,8	3,2	80,0	35,4	82,4	0,9
	2016	15,1	3,5	83,2	29,7	77,0	0,6
	2017	16,6	4,7	82,4	29,2	73,0	0,8
	2018	20,7	6,9	83,3	24,9	71,3	0,8
	2019	13,9	3,1	81,1	24,8	78,5	0,6
EU-tagállamok	2010	31,5	11,5	88,0	17,3	58,8	0,8
	2011	29,8	9,9	88,3	17,0	61,2	0,7
	2012	32,9	9,7	88,6	16,4	61,5	0,8
	2013	32,9	9,9	87,9	15,5	60,8	0,7
	2014	32,8	9,7	88,4	15,9	60,3	0,7
	2015	32,1	9,9	86,9	16,4	60,3	1,0
	2016	31,0	9,5	87,0	16,5	61,5	0,8
	2017	35,2	11,4	88,7	14,5	57,6	0,7
	2018	34,0	12,2	88,4	14,6	57,6	0,8
	2019	:	:	:	:	:	:

Forrás: Eurostat [hlth_dh010] adatai alapján saját számítás.

M4. Fogyatékosággal élők gazdasági aktivitása fogyatékoság típusa szerint 2011-ben és 2016-ban teljes népesség (%)

	Foglalkoztatott	Munkanélküli	Saját jogú nyugdíjas	Rokkantsági nyugdíjas	Egyéb inaktív kereső	Nappali tagozatos tanuló	Egyéb eltartott	Egyéb
2011 (n = 490578)								
Mozgássérült	10,6	2,3	45,1	28,6	5,1	2,1	2,2	4,0
Gyengénlátó	13,8	4,0	47,0	18,2	4,0	5,3	2,6	5,5
Vak	11,8	2,0	41,0	24,4	9,0	3,6	2,7	4,2
Értelmi fogyatékos	9,0	1,3	6,7	10,4	43,0	18,0	7,4	0,8
Autista	5,9	1,2	1,4	2,5	21,2	46,7	20,3	0,0
Nagyothalló	13,3	3,0	58,0	12,1	2,8	3,7	2,0	5,1
Siket	20,5	3,0	28,8	23,2	9,8	6,5	3,7	4,5
Súlyos belszervi fogyatékos	14,0	3,8	37,0	29,7	4,0	4,4	4,1	3,0
<i>Összesen</i>	<i>13,4</i>	<i>3,3</i>	<i>39,0</i>	<i>23,5</i>	<i>7,7</i>	<i>5,8</i>	<i>3,5</i>	<i>3,8</i>
<i>N</i>	<i>65581</i>	<i>15967</i>	<i>191377</i>	<i>115420</i>	<i>37956</i>	<i>28417</i>	<i>17189</i>	<i>18671</i>
2016 (n = 408021)								
Mozgássérült	11,3	1,0	56,7	21,6	2,2	2,5	2,3	2,4
Gyengénlátó	18,1	1,7	54,5	14,4	1,6	4,4	2,1	3,2
Vak	16,5	0,8	46,1	22,4	4,7	4,5	2,1	2,9
Értelmi fogyatékos	13,6	0,7	8,8	39,0	11,0	17,6	6,0	3,1
Autista	5,3	1,2	3,1	20,2	4,3	48,7	16,5	0,8
Nagyothalló	15,8	1,2	64,9	8,1	1,0	4,7	1,4	2,9
Siket	20,5	1,2	34,4	23,6	3,2	10,1	3,5	3,4
Súlyos belszervi fogyatékos	16,8	1,2	52,8	20,3	1,5	2,4	2,8	2,1
<i>Összesen</i>	<i>16,2</i>	<i>1,3</i>	<i>45,7</i>	<i>21,1</i>	<i>3,0</i>	<i>6,7</i>	<i>3,6</i>	<i>2,4</i>
<i>N</i>	<i>66152</i>	<i>5321</i>	<i>186577</i>	<i>86144</i>	<i>12072</i>	<i>27328</i>	<i>14570</i>	<i>9857</i>

Forrás: A KSH 2011. évi népszámlálása és a 2016. évi mikrocenzus alapján saját számítás.